

Predicting Fear of Being Single Based on Rejection Domain Schemas & Attachment Styles in Students with & without Separated Parents

Sahar Gholami¹, Somayeh Shahmoradi^{2*}

1- M.A in Family Counseling, Islamic Azad University, Science and Research Unit, Tehran, Iran

2- Assistant Professor, Department of Counseling, University of Tehran, Tehran, Iran

Received: 15 Jul 2023

Accepted: 30 Jul 2024

Abstract

The aim of this study was to predict the fear of being single based on the rejection domain schemas and attachment styles in students with and without separated parents. The research method was descriptive-correlation. The statistical population of the research included all students across the country of Iran in the academic year of 2022-2023, from which 622 people were selected by available sampling method. To collect data, Questionnaires of Demographic Information, Fear of Being Single, Spielmann et al. (2013), the short form of Young's Primary Maladaptive Schemas' Questionnaire (1998) and Collins and Read (1990) Relationship Adult Attachment Scale were used. Data analysis was done using descriptive and correlational statistics methods and SPSS-28 software. The results showed that there is a positive and significant relationship between rejection domain schemas and fear of being single, and rejection domain schemas are a positive and significant predictor of fear of being single. Also, there is a significant negative relationship between secure attachment style and fear of being single, and a positive and significant relationship between avoidant attachment style and anxious attachment and fear of being single ($P < 0.0001$). According to the findings of the research, the moderating role of parents' marital status among the schemas of rejection, attachment styles and fear of being single was not significant ($P < 0.05$).

Keywords: Fear of being single, rejection domain schemas, attachment styles, parents' divorce, students

* Corresponding Author email: s.shaahmoradii@ut.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

"Early maladaptive schemas" and "attachment styles" are both theoretical frameworks that explain an individual's psychological functioning in interpersonal relationships in adulthood based on early childhood experiences and the individual's relationship with their parents.

Children who do not have a safe environment with love, empathy, respect, and social acceptance are prone to developing rejection domain schemas and are unable to establish secure attachments with others (Kameli, 2009).

Dysfunctional parental interactions are a very strong predictor of early maladaptive schemas and fewer interactions in children's future interpersonal relationships (Baranoff & Tian, 2007, as cited in Shahamat, Sabeti, & Rezvani, 2009).

Attachment theorists also believe that individuals organize their beliefs about the availability, responsiveness, and emotional engagement of the primary caregiver into "internal working patterns" and regulate their relationships in adulthood based on these patterns. In other words, the concept of "internal working patterns" is the basis for understanding how attachment processes affect adult relationships.

Failure, inability to marry and being in a situation that increases the possibility of permanent celibacy leads to anxiety and distress in finding a secure emotional base, which can contribute to the development of the fear of being single. The fear of being single is a state of anxiety and distress that expresses the current feeling or the feeling of the person regarding the future situation and arises due to the lack of a romantic partner (Spielmann, MacDonald, Maxwell, et al, 2013).

The results of some studies show that when predicting a person's behavior in the context of romantic relationships, anxious attachment can predict psychological reactions such as fear of being single. In addition, fear of being single can subsequently influence people's insecure attachment (Spielmann, MacDonald, Maxwell, & et al, 2013; Ghorbani, 2017).

Evidence shows that parental conflict and divorce are the most important predictors of attitudes toward divorce and marriage, and people whose parents have divorced have a more negative attitude toward marriage and a more positive attitude toward divorce than people who have not experienced parental divorce (Franklin, Kercher, 2012 as cited in Abbasi, Shirzadfar, Hasanzadeh, 2020), so that children who have separated from their parents see divorce as an acceptable alternative (Amato, 2010).

Given that individuals' perceptions of their relationship with their parents and parental conflicts play an important role in the formation of attachment styles and early maladaptive schemas, especially schemas in the area of rejection and detachment, which are specifically related to the need for secure attachment, and also affect individuals' attitudes and expectations towards their relationships, including marriage, it seems theoretically logical that these variables could also be related to the fear

of being single. However, the contribution of each of the aforementioned components in predicting the fear of being single requires further experimental studies, which is the expected goal of this study.

Since students are in a developmental stage where, on the one hand, they are eager to establish romantic relationships and find a suitable partner for marriage, and on the other hand, they are faced with a kind of duality under academic, economic, and career decision-making pressures, which may be the basis for the fear of being single. Therefore, students, as the study population, were closer to the objectives of this study and were therefore selected as the research population.

Methodology

The statistical population of the research included all students across the country of Iran in the academic year of 2022-2023, from which 622 people were selected by available sampling method. To collect data, researcher-made questionnaires of demographic information, fear of being single, Spielmann et al. (2013), the short form of Young's primary maladaptive schemas' questionnaire (1998) and the attachment style of Collins and Read (1990) were used. Data analysis was done using descriptive and correlational statistics methods and SPSS-28 software.

Result and Discussion

The results show that the moderating role of parental marital status between attachment styles and fear of being single is not significant ($P < 0.05$).

Conclusion

The results of the present study showed that the moderating role of parents' marital status among the schemas of rejection, attachment styles and fear of being single was not significant. In explaining the results, it can be said that what is important in determining attachment style is the accessibility, responsiveness, and attunement of the attachment figure. Therefore, in children who have experienced parental divorce, the attachment figure may still be available, responsive, and attune with the child's needs, and when children need the presence of either parent, they will find them present, supportive, and caring. In such circumstances, it can be expected that children will have less negative mental representations of themselves and others, and that their interpersonal anxiety, fear of rejection, and loneliness will not differ significantly from normal individuals, and in turn, they will not show a different fear of being alone than children without experiencing parental divorce.

What is important in the impact of attachment styles in adult relationships is the internal working models, which are referred to as cognitive and emotional representations in individuals. Internal working models can be changed by repeating the experience of security in adult relationships, including the healing relationship of therapy (Johnson, 2019). For example, in one study, 22% of spouses changed their

attachment orientation in the period from 3 months before marriage to 18 months after marriage (Crowell, Treboux, Gao & et al, (2002), as cited in Johnson, (2019)). Therefore, even assuming the formation of insecure attachment styles and early maladaptive schemas in students with divorced parents, it is possible that the participants in this study, by experiencing secure relationships in adulthood, modified and adjusted their insecure attachment styles and rejection domain schemas, and therefore did not experience different anxiety and turmoil in their interpersonal relationships than children without parental divorce, and subsequently did not show different fear of being single than children without parental divorce.

Author Contributions

This article is based on the master's thesis of the first author with the guidance of the second author.

Conflict of Interest

According to the authors, this paper has no conflict of interest.

Ethical considerations

This article is taken from the master's thesis of the first author in the family counseling field of Islamic Azad University, Science and Research Unit, Tehran. In this research, ethical standards including guaranteeing privacy and confidentiality were observed by completing the questionnaires anonymously, and the participants were told that participation in the research is optional and they can withdraw from participating in the research at any time.

Acknowledgment and Funding

We would like to express our gratitude to all the students who helped us in conducting this research. This study was conducted with no financial support.

Publisher: Islamic Azad University, Isfahan Branch

پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس طرحواره‌های حوزه طرد و سبک‌های دلبستگی در دانشجویان با و بدون والدین متارکه کرده

سحر غلامی¹، سمیه شاهمرادی^{2*}

1- کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

2- استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه تهران، تهران، ایران

پذیرش: 1403/05/09

دریافت: 1402/04/24

چکیده

این پژوهش با هدف پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس طرحواره‌های حوزه طرد و سبک‌های دلبستگی در دانشجویان با و بدون والدین متارکه کرده انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی-همبستگی و جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان سراسر کشور در سال تحصیلی 1401-02 بود که از میان آنان 622 نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های اطلاعات جمعیت شناختی، ترس از تجرد (Spielmann & et al, 2013)، فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه (Young, 1998) و مقیاس سبک دلبستگی بزرگسال (Collins & Read, 1990) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS-28 انجام شد. نتایج نشان داد که بین طرحواره‌های حوزه طرد با ترس از تجرد رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و طرحواره‌های حوزه طرد پیش‌بینی کننده مثبت و معنادار ترس از تجرد است. همچنین بین سبک دلبستگی ایمن و ترس از تجرد رابطه منفی و معنادار و میان سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دلبستگی اضطرابی با ترس از تجرد رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($P < 0/0001$). مطابق یافته‌های پژوهش نقش تعدیلگر وضعیت تاهل والدین میان طرحواره‌های حوزه طرد، سبک‌های دلبستگی و ترس از تجرد معنادار نبود ($P < 0/05$).

واژگان کلیدی: ترس از تجرد، طرحواره‌های حوزه طرد، سبک‌های دلبستگی، طلاق والدین، دانشجویان

مقدمه

پیوند عاطفی قوی با یک شریک زندگی از جمله مهم‌ترین روابط صمیمانه شناخته می‌شود که می‌تواند بسیاری از نیازهای بنیادی فرد را ارضا کند. ازدواج به عنوان مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی و امنیتی افراد بزرگسال همواره مورد تایید بوده است. ازدواج علاوه بر پاسخگویی به نیازهای عاطفی و جنسی فرد نیازهای اقتصادی، ارتباطات اجتماعی و فرهنگی او را نیز تنظیم می‌کند و به سبب اهمیت و تأثیری که دارد به عنوان هنجاری پذیرفته شده در تمامی کشورهای دنیا به حساب می‌آید (Vakili, Nouri, & Hosseinpour, 2013).

یکی از مسائل روان‌شناختی که در پی ناکامی در تشکیل پیوند عاطفی با شریک زندگی به وجود می‌آید، ترس از مجرد می‌باشد. ترس از مجرد حالتی از اضطراب و پریشانی است که به دلیل نداشتن شریک عاطفی در زمان حال یا احتمال آن در آینده تعریف می‌شود (Peragine & et al, 2013 Spielmann, MacDonald, Maxwell, Joel). ترس از مجرد یکی از دغدغه‌های روان‌شناختی افراد در قبل، حین و پس از اتمام یک رابطه عاطفی می‌باشد که انتخاب‌های وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. افرادی که ترس از مجرد بالایی دارند معمولاً در شروع و حین رابطه به معیارهایی کمتر از استانداردهای خود یا معیارهای معمول بسنده می‌کنند. همچنین این دسته از افراد پس از اتمام رابطه‌ی عاطفی صرف‌نظر از اینکه چه کسی خواستار پایان بخشیدن به رابطه بوده حسرت طولانی مدت و متعاقباً مشکلات روان‌شناختی مربوطه بیشتری در طول سوگ جدایی تجربه می‌کنند (Spielmann & Cantarella, 2020). ترس از مجرد منجر به احساس از دست دادن یک دوره مهم زندگی و بی‌اعتمادی نسبت به آینده خود می‌شود و افراد را با فشارهای درونی و بیرونی مواجه می‌کند (Spielmann, 2013). از این رو ترس از مجرد به نوبه خود سلامت روان‌شناختی و جسمی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

عوامل مختلفی ممکن است در نوع واکنش و پیامدهای افراد به مجرد ماندن تأثیرگذار باشند. از جمله این عوامل می‌توان به سبک‌های دلبستگی، حساسیت به طرد و احساس تنهایی اشاره نمود (Spielmann & et al, 2013). نتایج برخی از مطالعات نشان می‌دهد که هنگام پیش‌بینی رفتار در زمینه روابط عاشقانه، دلبستگی اضطرابی می‌تواند واکنش‌های روان‌شناختی از قبیل ترس از مجرد را پیش‌بینی کند (Ghorbani, 2018؛ Spielmann, 2013).

نظریه پردازان حوزه دلبستگی بر این باورند که افراد، باورهای خود را درباره در دسترس، پاسخگو بودن و درآمیختگی هیجانی مراقب اولیه در قالب «الگوهای فعال درونی» سازماندهی و بر اساس این الگوها روابط خود را در بزرگسالی تنظیم می‌کنند. «الگوهای فعال درونی» همان بازنمایی‌های ذهنی با محتوای شناختی-هیجانی می‌باشند. این بازنمایی‌های ذهنی به دو شکل در حافظه ذخیره می‌شوند: 1) بازنمایی‌های ذهنی از پاسخ‌های تصاویر دلبستگی یا الگوهای فعال دیگران و 2) بازنمایی‌های ذهنی از کارآمدی و ارزشمندی خود یا الگوهای فعال خود (Mikulincer & Shaver, 2005). براساس الگوهای فعال درونی و نگرشی که افراد به خود و دیگران دارند می‌توان سبک‌های دلبستگی را به «ایمن»؛ نگرش مثبت به خود و دیگران، «ناایمن اضطرابی»؛ نگرش منفی به خود و نگرش مثبت به دیگران و «ناایمن اجتنابی»؛ نگرش مثبت به خود و نگرش منفی به دیگران تقسیم بندی نمود.

به بیان دیگر کیفیت دلبستگی به والدین مبنایی برای چگونگی برقراری ارتباط با دیگران در بزرگسالی است.

همانطور که شواهد نشان می‌دهد که بین سبک دلبستگی ایمن و نگرش به ازدواج رابطه معناداری وجود دارد (Vakili & et al, 2013). کودک به یک محیط خانوادگی ایمن و بدون تنش و درگیری نیاز دارد و خانواده کانون شکل‌گیری مفاهیمی چون هویت، خودپنداره، امنیت عاطفی، نگرش‌ها و باورهای فرزندان نسبت به مسائل مختلف از جمله ازدواج و طلاق است. طلاق والدین به منزله از بین رفتن چتر امنیتی فرزندان به شمار می‌رود (Yahyazadeh & Hamed, 2016) و غیبت فیزیکی یا روانشناختی یکی از والدین و در نتیجه فقدان بستر عاطفی ایمن می‌تواند بر کیفیت دلبستگی به والدین تأثیرگذار باشد بطوریکه شواهد نشان می‌دهد نوجوانان با تجربه طلاق والدین در مقایسه با نوجوانان بدون تجربه ی طلاق والدین دلبستگی ناایمن تری دارند (Khojasteh Mehr, Mombeini, Aslani, 2013, Joo, 2005, 2009, Mota, Matos, Ghadampour, Heidaryani, Barzegar & Nasiri, 2018).

همچنین مطابق رویکرد «طرحواره درمانی» عدم ارضای نیاز هیجانی اساسی «دلبستگی ایمن به دیگران»، سنگ بنای اولیه شکل‌گیری طرحواره‌های ناسازگار اولیه در حوزه طرد و بریدگی است. افرادی که طرحواره هایشان در این حوزه قرار می‌گیرد نمی‌توانند دلبستگی و رابطه عاطفی ایمن و رضایت بخشی با دیگران برقرار کنند چرا که نیاز آنها به ثبات، امنیت، محبت، عشق و تعلق خاطر برآورده نشده است. بیشترین مشکلات این افراد در زمینه روابط بین فردی است؛ آنها دائماً گمان می‌کنند دیگران آنها را درک نمی‌کنند، کسی دوستشان ندارد، دیگران آنها را ترک خواهند کرد و تنها خواهند ماند. عمده ترین علت آسیب دیدگی این افراد ناشی از رابطه نامناسب مراقبین اولیه با آنهاست (Asari, 2020). خانواده‌های این افراد، معمولاً بی‌ثبات (طرحواره رهاشدگی)، بدرفتار (طرحواره بی‌اعتمادی)، سرد و بی‌عاطفه (طرحواره محرومیت هیجانی)، طردکننده (طرحواره نقص و شرم) یا منزوی (طرحواره انزوای اجتماعی) هستند. بسیاری از افرادی که طرحواره هایشان در حوزه بریدگی و طرد قرار می‌گیرد دوران کودکی تکان‌دهنده‌ای داشته‌اند و در بزرگسالی تمایل دارند به گونه‌ای نسنجیده و شتابزده از یک رابطه خودآسیب‌رسان به رابطه‌ای دیگر پناه ببرند یا از برقراری روابط بین فردی نزدیک اجتناب کنند (Mohammadi, 2019). اگرچه عوامل مربوط به جامعه، مدرسه و همسالان در شکل‌گیری این طرحواره‌ها مؤثرند، اما اثربخشی آن‌ها به وسعت و ثبات اثر عوامل خانوادگی نمی‌باشد (Torres, 2002). بطورکلی تعاملات ناکارآمد والدین یک عامل پیش‌بینی‌کننده ی بسیار قوی برای طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تعاملات کمتر کودکان در روابط بین فردی آینده است (Shahamat, Sabeti, & Rezvani, 2009).

لذا سایه ی ناامنی شکل گرفته از طلاق والدین، در تعاملات بزرگسالی به ویژه ازدواج فرزندان خود را نشان می‌دهد. شواهد نشان می‌دهد تعارضات والدینی بطور مستقیم و غیرمستقیم بر نگرش فرزندان نسبت به ازدواج و طلاق تأثیر می‌گذارد. بطوری که تعارض و طلاق والدین مهم ترین پیش‌بینی‌کننده نگرش به طلاق و ازدواج می‌باشد و افرادی که والدینشان طلاق گرفته‌اند نسبت به افرادی که طلاق والدین را تجربه نکرده‌اند نگرش منفی بیشتری نسبت به ازدواج و نگرش مثبتی به طلاق دارند (Franklin & Kercher, 2012, Siravand, 2018, Khojastehmehr & et al, 2013).

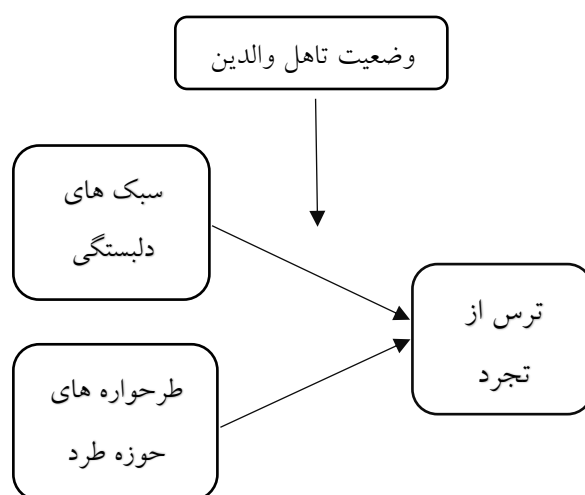
در مقابل برخی مطالعات نشان می‌دهند که برخلاف باورهای رایج مشکل ساز در مورد طلاق والدین، به ویژه

ترس از رهاشدن که احتمال خطر دل‌بستگی ناایمن را در فرزندان با تجربه‌ی طلاق والدین افزایش می‌دهد هیچ‌گونه ارتباط علی بین طلاق والدین و دل‌بستگی ناایمن فرزندان وجود ندارد (Bernstein, Keltner & Laurent, 2012). همچنین تأثیرات منفی تعارض و کشمکش بین والدین از طلاق آن‌ها بیشتر است و جابه‌جایی فرزندان از محیط خانوادگی پرتنش می‌تواند برای آن‌ها فرصت رشد را در محیطی با تعارض و تنش کمتر فراهم آورد که به نوبه خود از مشکلات حوزه سلامت جسمی و روانی آن‌ها می‌کاهد (Amato, Kane & James, 2011).

به اعتقاد (Amato 2010) واکنش افراد به طلاق والدین متفاوت است و میزان تغییرات جسمی و روانی متأثر از طلاق والدین به توانایی‌های فردی و وضعیت بعد از طلاق والدین بستگی دارد.

با توجه به تناقضاتی که بین نتایج پژوهش‌ها در مورد پیامدهای طلاق والدین بر فرزندان وجود دارد لازم است تحقیقات بیشتری در مورد پیامدهای طلاق والدین بر فرزندان صورت گیرد تا طیف گسترده‌ای از نتایج طلاق والدین به دست آید. از آنجا که ادراک افراد از ارتباط با والدینشان و تعارضات والدینی، نقش مهمی در شکل‌گیری سبک‌های دل‌بستگی و طرحواره‌های حوزه طرد و بریدگی که مشخصاً با نیاز به دل‌بستگی امن مرتبط می‌باشند و همچنین بر نگرش و انتظارات افراد نسبت به روابطشان از جمله ازدواج و طلاق؛ دو پدیده مؤثر در تجرد افراد تأثیرگذار است و از سوی دیگر مفهوم «ترس از تجرد» مفهومی نسبتاً جدید است که نیاز به شناسایی بیشتر عوامل مؤثر بر این سازه نوپاست که می‌تواند بر سلامت روانی افراد مؤثر باشد این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال است که:

- 1) آیا طرحواره‌های حوزه طرد و سبک‌های دل‌بستگی قادر به پیش‌بینی ترس از تجرد هستند؟ و
- 2) آیا وضعیت تاهل والدین نقش تعدیل‌کنندگی در رابطه طرحواره طرد و سبک‌های دل‌بستگی با ترس از تجرد دارد؟.

شکل (1): مدل مفهومی پژوهش

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: روش به کار گرفته شده در این پژوهش، توصیفی و از نوع مطالعات همبستگی بود که با استفاده از آن می‌توان شدت و جهت رابطه بین متغیرهای پژوهش را مورد بررسی قرار داد. ترس از تجرد به عنوان متغیر ملاک و طرحواره‌های حوزه طرد، سبک‌های دلبستگی به عنوان متغیرهای پیش بین و وضعیت تاهل والدین متغیر تعدیل‌کننده پژوهش در نظر گرفته شده است. جامعه آماری پژوهش مذکور، دانشجویان دانشگاه‌های ایران در سال تحصیلی 1401-1402 بودند. با توجه به حجم جامعه، تعداد 622 نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه‌های ایران که در سال تحصیلی 1401-02 مشغول به تحصیل بودند، به عنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفتند. روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش، به صورت در دسترس بود و از بین دانشجویان دانشگاه‌های تهران، خواجه نصیرالدین طوسی، شهید بهشتی، اصفهان، شیراز، تبریز، گیلان، سنندج، مازندران، دانشگاه‌های آزاد تهران، علوم پزشکی مازندران و علوم پزشکی اصفهان نمونه‌گیری انجام شد.

ابزار سنجش

پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی: به منظور شناسایی برخی از متغیرهای جمعیت شناختی دانشجویان (از جمله لزوم اشتغال به تحصیل، وضعیت تاهل والدین) از پرسشنامه مذکور که توسط پژوهشگر تهیه و تنظیم شده بود، استفاده شد. این اطلاعات از دو منظر مورد بررسی قرار گرفته اند: عوامل فردی (شامل سن، جنسیت، وضعیت تاهل، مقطع تحصیلی، سابقه بیماری جسمی و روانی، سابقه مصرف داروهای خاص) و عوامل خانوادگی (وضعیت تاهل والدین و ترتیب تولد).

نمونه سوالات پرسشنامه مذکور به شرح زیر است:

"آیا در حال حاضر دانشجو هستید؟". "وضعیت تاهل والدیتان به چه صورت است؟".

فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ (Young Schema Questionnaire-Short Form): 75

گویه این پرسشنامه توسط Young (1998) برای ارزیابی 15 طرحواره ناسازگار اولیه در 5 حوزه: بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، دیگرجهت‌مندی، گوش به زنگی بیش از حد و بازداری، محدودیت‌های مختل تنظیم شده است. طرحواره‌های حوزه بریدگی و طرد عبارتند از: محرومیت هیجانی، طرد/رهاشدگی، بی‌اعتمادی/بدرفتاری، انزوای اجتماعی، نقص/شرم. هر پنج سؤال این پرسشنامه مربوط به یک طرحواره است. هر پرسش بر یک مقیاس 6 درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود (1 برای کاملاً نادرست و 6 برای کاملاً درست). چنانچه میانگین هر خرده‌مقیاس بالاتر از 2/5 باشد آن طرحواره ناکارآمد است. ضریب همسانی درونی آن برای هر طرحواره ناسازگار اولیه به روش آلفای کرونباخ بین 0/83 تا 0/96 گزارش شده و ضریب بازآزمایی آن در جمعیت غیربالینی بین 0/53 تا 0/82 بدست آمده است (Schmidt, Joiner, Young & Telch, 1995).

هنجاریابی این پرسشنامه در ایران توسط Ahi (2006) در دانشگاه‌های تهران انجام گرفته است. همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ در جمعیت مؤنث 0/97 و در جمعیت مذکر 0/98 به دست آمده است. برای سنجیدن طرحواره‌های ناسازگار

اولیه حوزه طرد در این پژوهش از 25 سوال اول پرسشنامه که این طرحواره های حوزه طرد را می‌سجد پرسشنامه ای تهیه گردید و در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت. در این پژوهش آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور 0/92 بوده است.

نمونه سوالات پرسشنامه فوق عبارتند از:

"اغلب کسی را نداشته ام که از من حمایت کند، حرف هایش را با من بزند و عمیقاً نگران اتفاقاتی باشد که برایم می‌افتد." "به طور کلی، کسی نبوده که به من عاطفه، محبت و صداقت نشان دهد".

مقیاس سبک دلبستگی بزرگسال (Relationship Adult Attachment Scale, 1990): این مقیاس شامل خود ارزیابی از مهارت های ایجاد روابط و خود توصیفی شیوه شکل دهی روابط دلبستگی نسبت به چهره های دلبستگی نزدیک است. مقیاس سبک دلبستگی Collins & Read (1990) Relationship Adult Attachment Scale) مشتمل بر ۱۸ ماده است که از طریق علامت گذاری روی مقیاس پنج درجه ای لیکرت از ۰ تا ۵ نمره گذاری می شود. این پرسشنامه دارای سه زیر مقیاس نزدیک بودن (Close)، وابستگی (Depend) و اضطراب (A) است.

زیرمقیاس اضطراب (A) با دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا مطابقت دارد و زیرمقیاس نزدیک بودن (C) مطابق با دلبستگی ایمن می باشد و زیرمقیاس وابستگی (D) مطابق با دلبستگی اجتنابی است (Feeney & Noller, 1996).

(Collins & Read 1990) نشان دادند که زیر مقیاس های نزدیک بودن، وابستگی و اضطراب در فاصله زمانی دو ماهه و حتی طول هشت ماه پایدار بوده اند. اعتبار آزمون در پژوهش آن ها بیش از ۸۰ درصد گزارش شده است. در پژوهش Pakdaman (2006) میزان پایایی آزمون با استفاده از آزمون مجدد به صورت همبستگی بین دو اجرا بر روی نمونه ای با حجم 100 نفر بررسی گردید. نتایج حاصل از دوبار اجرای این پرسشنامه با فاصله زمانی یک ماه بیانگر آن بود که تفاوت بین دو اجرای زیرمقیاس های A، D و C معنادار نبوده و این آزمون در سطح 0/95 قابل اعتماد است. آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور در این پژوهش 0/70 بوده است.

نمونه سوالات پرسشنامه فوق عبارتند از:

"ایجاد ارتباط با دیگران برایم آسان است." "مشکل به خودم اجازه می‌دهم که به دیگران وابسته باشم".

مقیاس ترس از مجرد (Fear of Being Single): این مقیاس توسط Spielmann & et al (2013) به منظور سنجش میزان ترس از مجرد تهیه و تنظیم شده است که شامل 16 سوال می باشد. نحوه نمره گذاری این پرسشنامه به صورت طیف لیکرت پنج درجه ای از کاملاً غلط (نمره 1) تا کاملاً درست (نمره 5) می باشد. سوالات 11، 15 و 16 به صورت معکوس (از کاملاً غلط = نمره 5 تا کاملاً درست = نمره 1) درجه بندی شده است. دامنه نمرات این پرسشنامه بین 17 تا 85 در تغییر است. نمرات بالاتر به معنای ترس بیشتر از مجرد بودن است. بررسی ساختار عاملی تأییدی مقیاس ترس از مجرد نشان می‌دهد که این مقیاس ساختاری یک عاملی دارد. روایی همگرایی این مقیاس در مطالعات اولیه مطلوب گزارش شده و میزان آلفای کرونباخ به دست آمده از 0/75 تا 0/87 در تغییر بوده است (Spielmann & et al, 2013).

در ایران ویژگی های روانسنجی این مقیاس توسط Tanhayeh Reshvanloo, Jami, Kimiaei (2020) بررسی شده است که نتایج نشان داد که این مقیاس دارای ساختاری تک عاملی است و روایی عاملی آن نیز به تأیید رسید. همچنین ضرایب آلفای کرونباخ 0/82 و 0/88 و ضرایب دونیمه کردن آن 0/84 و 0/89 به دست آمد که نشان از اعتبار مناسب مقیاس داشت. میزان

آلفای کرونباخ در پژوهش آن‌ها برابر با 0/89 به دست آمد. آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور در این پژوهش 0/73 بوده است.

نمونه سوالات پرسشنامه نامبرده شده به شرح زیر است:

"می‌ترسم وقتی که سنم بالا رفت تنها باشم". "احساس می‌کنم الان باید در یک رابطه جدی عاشقانه باشم".

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

پس از طراحی پرسشنامه‌های آنلاین، پژوهشگر ضمن ایجاد هماهنگی‌های لازم، اقدام به توزیع پرسشنامه‌ها نمود. بدین ترتیب که پس از شناسایی و بررسی کانال‌ها و گروه‌های مجازی معتبر دانشجویی، لینک پرسشنامه به صورت گسترده در این فضاها توزیع شد و شرکت‌کنندگان به صورت داوطلبانه وارد صفحه اینترنتی مربوطه شده و پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند. در توضیحات اولیه ورود به پرسشنامه، به منظور یکسان سازی شیوه اجرا و پاسخ دهی، توضیحاتی درباره نحوه پاسخ‌گویی به سؤالات و لزوم صداقت و نیز محرمانه بودن پاسخ‌ها (عدم نیاز به نوشتن نام و نام خانوادگی) ارائه گردید و پس از آن شرکت‌کنندگان می‌توانستند وارد صفحه تکمیل پرسشنامه‌ها شوند.

به منظور بررسی داده‌های به دست آمده از شاخص‌های آمار توصیفی اعم از جدول توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار استفاده و جهت بررسی رابطه بین متغیرها و پیش‌بینی متغیر ملاک توسط متغیرهای پیش‌بین، از روش‌های آمار استنباطی نظیر ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون تک متغیره و خطی استفاده شده است. کلیه تحلیل‌های آماری در این پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه 28 انجام گرفته است.

یافته‌ها

در پاسخ به این سوال که «آیا بین طرحواره‌های حوزه طرد و سبک‌های دلبستگی با ترس از تجرد رابطه وجود دارد؟» از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش در جدول شماره 1 (1) ارائه شده است:

جدول 1- ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش (N=622)

متغیرها	مولفه‌ها	1	2	3	4	5
1. طرحواره‌های حوزه طرد		1				
سبک‌های دلبستگی	2. دلبستگی ایمن	-0/61**	1			
	3. دلبستگی اجتنابی	0/77**	-0/59**	1		
	4. دلبستگی اضطرابی	0/84**	-0/55**	0/73**	1	
5. ترس از تجرد		0/70**	-0/66**	0/67**	0/65**	1

همانطور که در جدول شماره (1) مشهود است، بین طرحواره‌های حوزه طرد با ترس از تجرد رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین بین سبک دلبستگی ایمن و ترس از تجرد رابطه منفی و معنادار و میان سبک‌های دلبستگی

اجتنابی و دلبستگی اضطرابی با ترس از تجرد رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. برای پاسخگویی به این فرضیه پژوهش که «طرحواره های حوزه طرد می توانند ترس از تجرد را پیش بینی کنند» از رگرسیون تک متغیر استفاده شد. نتایج در جدول شماره (2) نشان داده شده است:

جدول 2- نتایج رگرسیون تک متغیره طرحواره های حوزه طرد بر ترس از تجرد

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	F	P	R	R ²	R ² تعدیل شده	β	t	P
طرحواره های حوزه طرد	ترس از تجرد	587/78	0/0001	0/70	0/49	0/49	0/70	24/24	0/0001

داده های جدول شماره (2) نشان می دهد که طرحواره های حوزه طرد پیش بینی کننده مثبت و معنادار ترس از تجرد است ($\beta=0/70$ ، $P<0/0001$) و این متغیر 49 درصد واریانس ترس از تجرد را تبیین می کند.

برای پاسخگویی به فرضیه دیگر پژوهش مبنی بر اینکه «سبک های دلبستگی می توانند ترس از تجرد را پیش بینی کنند» از تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج در جدول شماره (3) نشان داده شده است:

جدول 3- نتایج تحلیل رگرسیون سبک های دلبستگی بر ترس از تجرد

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	F	P	R	R ²	R ² تعدیل شده	β	t	P
دلبستگی ایمن	ترس از تجرد	287/62	0/0001	0/76	0/58	0/58	-0/35	10/83	0/0001
دلبستگی اجتنابی							0/26	6/30	0/0001
دلبستگی اضطرابی							0/27	6/95	0/0001

داده های جدول شماره (3) نشان می دهد که سبک دلبستگی ایمن پیش بینی کننده منفی و معنادار ترس از تجرد است ($\beta=-0/35$ ، $P<0/0001$). همچنین سبک های دلبستگی اضطرابی ($\beta=0/27$ ، $P<0/0001$) و اجتنابی ($\beta=0/26$ ، $P<0/0001$) پیش بینی کننده های مثبت و معنادار ترس از تجرد هستند. بطور کلی سبک های دلبستگی 58 درصد واریانس ترس از تجرد را تبیین می کنند.

همچنین در ادامه به منظور بررسی دقیق تر نقش وضعیت تاهل والدین بر رابطه طرحواره های حوزه طرد و سبک های دلبستگی با ترس از تجرد، از رگرسیون خطی استفاده شد که نتایج حاصل از بررسی نقش تعدیلگر وضعیت تاهل والدین میان طرحواره های حوزه طرد و سبک های دلبستگی و ترس از تجرد در جدول شماره (4) ارائه شده است:

جدول 4- بررسی نقش تعدیلگر وضعیت تاهل والدین در رابطه طرحواره های حوزه طرد و سبک های دلبستگی بر ترس از تجرد

	R	R ²	B	SE	Beta	t	P
1 طرحواره طرد	0/70	0/49	0/22	0/009	0/70	24/24	0/0001
طرحواره طرد × وضعیت تاهل والدین			0/009	0/005	0/06	1/64	N.S.
1 دلبستگی ایمن	0/66	0/43	-1/21	0/06	-0/66	21/69	0/0001
دلبستگی ایمن × وضعیت تاهل والدین			-0/04	0/02	-0/04	1/32	N.S.
1 دلبستگی اجتنابی	0/67	0/44	1/36	0/06	0/67	22/26	0/0001
دلبستگی اجتنابی × وضعیت تاهل والدین			0/03	0/02	0/04	1/19	N.S.

0/0001	21/54	0/65	0/04	0/90	0/43	0/65	دلبستگی اضطرابی	1
N.S.	0/04	0/002	0/02	0/001			دلبستگی اضطرابی x وضعیت تاهل والدین	

نتایج نشان می‌دهد که نقش تعدیلگر وضعیت تاهل والدین در تاثیر طرحواره‌های حوزه طرد و سبک‌های دلبستگی بر ترس از مجرد معنادار نیست ($P < 0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

از اهداف پژوهش پاسخگویی به این سوال بود که آیا طرحواره‌های حوزه طرد می‌توانند ترس از مجرد را پیش‌بینی کنند؟ نتایج یافته‌های آماری پژوهش نشان داد که بین طرحواره‌های حوزه طرد با ترس از مجرد رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و طرحواره‌های حوزه طرد پیش‌بینی کننده مثبت و معنادار ترس از مجرد است بطوری که 49 درصد از تغییرات ترس از مجرد را تبیین می‌کند. از اینرو با نتایج پژوهش (Spielmann & et al, 2013) مبنی بر اینکه حساسیت به طرد و تنهایی بر ترس از مجرد تأثیرگذار است همسو می‌باشد.

افرادی که طرحواره‌هایشان در حوزه طرد قرار می‌گیرد دائماً گمان می‌کنند دیگران آنها را درک نمی‌کنند، کسی دوستشان ندارد، دیگران آنها را ترک خواهند کرد و تنها خواهند ماند. عمده ترین علت آسیب دیدگی این افراد ناشی از رابطه نامناسب مراقبین اولیه با آنهاست (Asari, 2020). با توجه به این که مطالعات، رابطه و تاثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه را بر روابط اجتماعی تایید می‌کنند (Ponce, Williams, & Allen, 2004) و نتایج پژوهش (2015) Mojallal, Hakim, Mousavi, Hosseinkhanzadeh, Lavasani که به بررسی رابطه حوزه‌های پنج گانه طرحواره‌های ناسازگار و مشکلات بین فردی از جمله اجتناب و کناره‌گیری اجتماعی پرداختند، نشان داد که بین مشکلات بین فردی و سبک‌های نامناسب ارتباطی با تمامی طرحواره‌های ناسازگار اولیه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. احساس تنهایی در رابطه و زیرنفوذ قوی طرحواره‌های ناسازگار اولیه به ویژه طرحواره‌های حوزه طرد و بریدگی قرار دارد و منجر به مشکلات بین فردی و سبک‌های نامناسب ارتباطی می‌شود. به عبارت دیگر احساس تنهایی و طرحواره انزوای اجتماعی را می‌توان دو روی یک سکه و بدیل‌های شناختی و هیجانی یکدیگر تلقی کرد (Abedi, Sepahvandi, Mirdarikvand, 2020). بطوری که پژوهش (Abedi & et al, 2020) حاکی از آن است که حوزه بریدگی و طرد به تنهایی 37 درصد از تغییرات تنهایی را پیش‌بینی می‌کند.

از آنجا که یکی از زیرمقیاس‌های پرسشنامه این پژوهش نیز انزوای اجتماعی است و با توجه به تاثیرپذیری ترس از مجرد از تنهایی (Spielmann & et al, 2013) لذا این یافته‌ها می‌تواند بطور تلویحی مبین رابطه طرحواره‌های حوزه طرد با ترس از مجرد باشد.

مطابق یافته‌های این پژوهش سبک دلبستگی ایمن با ترس از مجرد رابطه‌ی منفی و سبک دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا (اضطرابی) با ترس از مجرد رابطه‌ی مثبت و معنادار دارد. سبک دلبستگی ایمن پیش‌بینی کننده منفی و معنادار ترس از مجرد است. همچنین سبک‌های دلبستگی اضطرابی و اجتنابی پیش‌بینی کننده‌های مثبت و معنادار ترس از مجرد هستند. بطورکلی سبک‌های دلبستگی 58 درصد واریانس ترس از مجرد را تبیین می‌کنند. این یافته‌ها

همسو با یافته‌های پژوهش (Spielmann & et al, 2013) است مبنی بر اینکه دلبستگی اضطرابی می‌تواند واکنش‌های روانشناختی از قبیل ترس از مجرد را پیش‌بینی کند (Ghorbani, 2018; Spielmann & et al, 2013). در تبیین نتایج می‌توان به این نکته اشاره کرد افراد دارای دلبستگی ایمن به دلیل برخوردار بودن از دوستان نزدیک، اعتماد به نفس و گشودگی نسبت به خود کمتر از احساس تنهایی رنج می‌برند (Bernardon, Babb, Hakim-Larson, & Gragg, 2011). وجود حمایت اجتماعی مناسب سبب کاهش میزان احساس تنهایی می‌شود (Shahini, Asaish, Qobadi, 2011). مطابق یافته‌های (Sadeghi, 2011). مطابق یافته‌های (Horowitz & Bartholomew, 1991) افراد دلبسته ایمن نگرش مثبت به خود و دیگران دارند به همین دلیل اطمینان دارند که دوست داشتنی‌اند و دیگران نیز آن‌ها را دوست می‌دارند. از این رو این افراد در برقراری روابط عاطفی نزدیک از جمله ازدواج موفق عمل کرده‌اند لذا ترس از مجرد کمتری را تجربه می‌کنند. افراد دلبسته ایمن در روابط عاطفی خود بواسطه‌ی تنظیم هیجانی مناسب در روابط و استفاده از راهبردهای مناسب حل تعارض، آشفتگی کمتر و روابط رضایت‌بخشی با دیگران دارند (Johnson, 2019). لذا ترس از طرد شدن توسط شریک عاطفی و احساس تنهایی کمتری را گزارش می‌کنند. در نتیجه منطقی است که بین دلبستگی ایمن با ترس از مجرد رابطه‌ی منفی معناداری وجود داشته باشد و این دسته از افراد ترس از مجرد کمتری را نشان دهند.

در تبیین یافته‌ها جهت رابطه‌ی مثبت و معنادار سبک دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا (اضطرابی) با ترس از مجرد می‌توان اشاره داشت که افراد دارای دلبستگی نایمن به دلیل سطح پایین اعتماد به نفس و گشودگی نسبت به خود، احساس تنهایی بیشتری تجربه می‌کنند (Ilhan, 2012). بطوریکه بین سبک دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا (اضطرابی) با ترس از تنهایی رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد (Ghasemzadeh, Samadi, Jafari & Mahmoodpour, 2017; Amini, Mehrabizadeh, Palizian, 2015; Erozkhan, 2011). همچنین مطابق یافته‌های تحقیق Spielmann & et al (2013) ترس از تنهایی از عوامل موثر بر ترس از مجرد می‌باشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که افراد دلبسته نایمن ترس از تنهایی و به طور تلویحی ترس از مجرد بیشتری را تجربه می‌کنند.

افراد با سبک دلبستگی اجتنابی در دوران کودکی به دلیل در دسترس و پاسخگو نبودن چهره دلبستگی، مهارت‌های ارتباطی کافی را کسب نکرده و در نتیجه در روابط اجتماعی ناموفق عمل می‌کنند و از برقراری روابط صمیمانه دوری می‌کنند (Borrill, Fox, Flynn & Roger, 2009). آن‌ها به دلیل نگرش منفی که به دیگران دارند، مدل‌های فعال درونی آن‌ها از دیگران افرادی دست‌نیافتنی و غیرقابل اعتماد است که مانع شکل‌گیری روابط میان فردی حمایت‌کننده می‌شود (Kafetsios, Sideridi, 2006). این تنهایی ناشی از انزوای عاطفی به دلیل فقدان دلبستگی عاطفی نزدیک یا یک رابطه‌ی صمیمی که مشخصه‌ی اصلی آن اضطراب و ترس است همپوشانی زیادی با تعریف ترس از مجرد مبنی بر نگرانی و اضطراب ناشی از نداشتن شریک عاطفی در حال حاضر یا در آینده نزدیک دارد که این امر می‌تواند سبب ناکامی آن‌ها در ایجاد و حفظ پیوند عاطفی در بزرگسالی و نهایتاً ترس از مجرد در آن‌ها شود. همچنین مطابق ادبیات پژوهش‌های پیشین خودافشایی مناسب با احساس تنهایی کمتر همبستگی دارد (Leung, 2002). افراد دلبسته اجتنابی نیز به دلیل نگرش منفی و بی‌اعتمادی به دیگران با دوری‌گزینی از روابط نزدیک سعی در کنترل ترس و نگرانی‌های خود دارند و نسبت به افشای خود، تمایلی ندارند که موجب خودافشایی و صمیمیت

کمتر در روابط آن‌ها می‌شود که این امر به نوبه خود می‌تواند موجب انزوا، احساس تنهایی و ترس از تجرد در آن‌ها شود.

شایان ذکر است مطابق یافته‌های پژوهش افراد دلبسته اجتنابی نسبت به دلبسته دوسوگرا ترس از تجرد کمتری را تجربه می‌کنند که می‌توان اینطور تبیین کرد که افراد اجتنابی به دلیل داشتن نگرش مثبت به خود و نگرش منفی به دیگران و با تاکید بر استقلال و کم اهمیت تلقی کردن روابط بین فردی (Bartholomew & Horowitz, 1991) احساس تنهایی و ترس از تجرد کمتری را گزارش می‌کنند.

در تبیین همبستگی مثبت بین سبک دلبستگی اضطرابی با ترس از تجرد، افراد دلبسته اضطرابی که در روابط خود چسبنده و نیازمند هستند شبیه کسانی اند که ترس از تجرد قوی‌تری دارند زیرا هر دو در مورد اینکه شایسته عشق هستند و آیا شریک عاطفی شان زمانیکه به او نیاز دارند دردسترس است نامطمئن هستند (Mikulincer & Shaver, 2007).

افراد دارای دلبستگی اضطرابی و افراد با ترس از تجرد هر دو شباهت‌هایی در الگوهای فعال درونی خود دارند بطوریکه دلبستگی اضطرابی با ترس از تجرد همبستگی قوی و مثبتی با هم دارند (Spielmann, Maxwell, MacDonald, Peragine, Impett, 2020). همخوان با دیدگاه (Bartholomew & Horowitz, 1991) می‌توان اشاره کرد که افراد با سبک دلبستگی دوسوگرا نگرش منفی نسبت به خود و نگرش مثبت به دیگران دارند. از اینرو برای حفظ ارزشمندی خود بسیار به تایید از سوی دیگران وابسته‌اند. این افراد با وجود تمایل زیادی که به برقراری روابط نزدیک دارند اما ترس زیادی از طرد شدن دارند. این افراد دارای حس ارزشمندی پایین می‌باشند (ShamsAldini, Towhidi, Askarizadeh, 2016؛ Ahadi, 2009) و از راحتی و صمیمیت در روابط نزدیک برخوردار نیستند.

به عنوان مثال زنان با سبک های دلبستگی دوسوگرا از طرفی زمینه درگیری و تعارض با همسر را به وجود می‌آورند و از طرفی مهارت‌های حل مساله ندارند تا بتوانند مشکل به وجود آمده را حل و از ادامه تعارض و درگیری‌ها جلوگیری کنند (Khojaste Mehr, Aman Elahi, Zohraei & Rajabi, 2013). خودآشکارسازی نامناسب، ابراز نامناسب هیجان‌ها، گریه‌های مکرر در حضور مراقب و وابستگی به دیگران در افراد دلبسته دوسوگرا می‌تواند تبیینی مناسب برای رابطه معنادار سبک دلبسته اضطرابی با احساس تنهایی باشد که همسو با نتایج یافته‌های ShamsAldini (2016) et al و Ahadi (2009) است.

این افراد زمانی که نیازهای آن‌ها در روابط نزدیک برآورده نمی‌شود آزرده‌گی بیش از حد و آسیب‌پذیری بالایی را گزارش می‌کنند (Bartholomew & Horowitz, 1991). از اینرو قابل پیش‌بینی است که نگرانی و اضطراب زیادی را بابت نیافتن شریک عاطفی مناسب یا طرد شدن از سوی او و نهایتاً ترس از تجرد را تجربه کنند.

اگرچه غالباً دایره‌ی روابط بین فردی افراد با دلبستگی دوسوگرا به محدودیت افراد دلبسته اجتنابی نباشد اما این افراد ترس از تجرد بیشتری را گزارش می‌کنند. در تبیین این مورد می‌توان اظهار داشت که مدت زمانی که فرد در تنهایی به سر می‌برد تعیین‌کننده اصلی میزان احساس تنهایی در او نیست بلکه تهدید به جدایی و کیفیت دلبستگی

که در افراد ناایمن تجربه می‌شود در احساس تنهایی او نقش بسزایی دارد (Erozkan, 2011). به عبارت دیگر احساس ذهنی شخص از کیفیت دلبستگی عاطفی صمیمی با چهره دلبستگی تاثیر بسیار بیشتری از عدم حضور دیگران دارد. افراد دلبسته اضطرابی به دلیل خودآشکارسازی نامناسب، ابراز نامناسب هیجان‌ها، گریه‌های مکرر در حضور مراقب و وابستگی به دیگران ترس از تهدید یا طرد شدن بالایی در روابط دارند که می‌تواند موجب بی‌ثباتی در روابط و از دست دادن شریک عاطفی و نگران بابت نداشتن شریک عاطفی و به بیان دیگر گزارش ترس از تجرد بیشتر در آن‌ها شود.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که نقش تعدیل‌گر وضعیت تاهل والدین میان طرحواره‌های حوزه طرد، سبک‌های دلبستگی و ترس از تجرد معنادار نیست.

در تبیین نتیجه حاصل می‌توان گفت آن‌چه در تعیین سبک دلبستگی حائز اهمیت است در دسترس و پاسخگو بودن و همنوایی چهره‌ی دلبستگی است. چهره‌ی دلبستگی می‌تواند مادر، پدر یا هردو و یا مراقب اصلی کودک مثل پرستار، پدربزرگ و مادربزرگ باشد. لذا ممکن است در فرزندان با تجربه طلاق والدین، چهره دلبستگی همچنان در دسترس و پاسخگو و همنوا با نیازهای کودک باشد و زمانی که فرزندان نیاز به حضور هر یک از والدین دارند آن‌ها را حاضر، حامی و مراقب خود ببینند. در چنین شرایطی می‌توان انتظار داشت که فرزندان با آسیب کمتری، پیامدهای منفی طلاق والدین از جمله انزوای اجتماعی، بی‌ثباتی بیشتر در ازدواج، سازگاری روان‌شناختی ضعیف‌تر (Amato & Keith, 1991) را پشت سر بگذارند و بازنمایی‌های ذهنی کمتر منفی از خود و دیگران داشته و در روابط بین فردی اضطراب، ترس از طرد شدن، تنهایی احساس شده در آن‌ها تفاوت معناداری با افراد عادی نداشته باشد و به نوبه خود ترس از تجرد متفاوتی نسبت به فرزندان بدون تجربه طلاق والدین نشان ندهند.

آنچه در تاثیر سبک‌های دلبستگی در روابط بزرگسالی حائز اهمیت است مدل‌های فعال درونی است که از آن به عنوان بازنمایی‌های شناختی و هیجانی در افراد یاد می‌شود. مدل‌های فعال درونی بیشتر از آنچه تصور می‌شوند سیال هستند تا ثابت و می‌تواند در بافتهای خاص ماهیت انطباقی داشته و اصلاح شوند. این مدل‌های فعال درونی با تکرار تجربه‌ی امنیت در روابط بزرگسالی از جمله رابطه‌ی شفابخش درمان قابل تغییرند (Johnson, 2019). به عنوان مثال در مطالعه‌ای 22 درصد از همسران، گرایش دلبستگی خود را در دوره‌ی زمانی 3 ماه پیش از ازدواج تا 18 ماه بعد از ازدواج تغییر دادند (Crowell, Treboux, Gao, Fyffe, Pan & et al, 2002). بنابراین حتی با فرض شکل‌گیری سبک‌های دلبستگی ناایمن و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان با والدین متارکه کرده ممکن است شرکت‌کنندگان در این پژوهش با تجربه‌ی روابط امن در بزرگسالی، سبک دلبستگی ناایمن و طرحواره‌های حوزه طرد خود را اصلاح و تعدیل نموده‌اند لذا در روابط بین فردی شان اضطراب و آشفتگی متفاوتی نسبت به فرزندان بدون تجربه طلاق والدین تجربه نکنند و متعاقباً ترس از تجرد متفاوتی نسبت به فرزندان بدون تجربه‌ی طلاق والدین نشان ندهند. همچنین مطالعات نشان می‌دهد که فرزندان با تجربه طلاق والدین نگرش منفی به ازدواج و نگرش مثبت به طلاق دارند (Siravand, 2018; Khojaste Mehr & et al, 2013). پس می‌توان انتظار داشت که این افراد در مقایسه با فرزندان بدون تجربه طلاق والدین در صورت نیافتن شریک عاطفی مناسب یا از دست دادن وی آشفتگی و اضطراب

متفاوتی نداشته باشند و در نتیجه تفاوت معناداری در ترس از مجرد نسبت به افراد با تجربه طلاق والدین گزارش نکنند. این یافته در جامعه‌ی ما می‌تواند نویدبخش باشد و موجبات تردید در پیش‌داوری‌ها نسبت به فرزندان با تجربه‌ی طلاق والدین را فراهم آورد که بخش زیادی از آن متأثر از تفکرات کلیشه‌ای بافت فرهنگی-اجتماعی ایران است و این پیش‌داوری‌ها و برچسب‌هایی چون "فرزند طلاق" موجب افزایش احساس ناامنی این فرزندان در روابط اجتماعی و رنج روان‌شناختی آن‌ها می‌گردد بطوری که گاهی مانع رشد و دستیابی به مواهب زندگی نرمال برای آنها می‌شود.

از جمله محدودیت‌های پژوهش می‌توان به استفاده از روش ارتباطی آنلاین برای ارتباط با شرکت‌کنندگان اشاره کرد. همزمانی این پژوهش با تحولات اجتماعی و سیاسی در یک سال اخیر و متعاقباً مشکلات دسترسی به اینترنت یکی از موانع جدی در گردآوری اطلاعات این پژوهش بود. از آنجا که این پژوهش در جامعه دانشجویان کشور ایران انجام شده است تعمیم نتایج آن به سایر جوامع آماری می‌بایست با احتیاط انجام شود.

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، برای تحقیقات آتی پیش‌بینی ترس از مجرد بر اساس طرحواره‌های حوزه‌ی طرد و سبک‌های دلبستگی در جمعیت عادی (غیر دانشجویی)، و همچنین بررسی متغیرهای پژوهش با میانجی‌گری احساس تنهایی و یا نگرش به ازدواج پیشنهاد می‌گردد.

با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر رابطه‌ی معنادار طرحواره‌های حوزه‌ی طرد و سبک‌های دلبستگی با ترس از مجرد پیشنهاد می‌شود با آموزش‌های منسجم توسط فعالین حوزه‌ی سلامت روان و به ویژه روان‌شناسان حوزه‌ی کودک به والدین در جهت اهمیت ایجاد محیط امن در خانواده و ضرورت انکارناپذیر رفع نیازهای حیطه‌ی دلبستگی و تعلق در پیشگیری از شکل‌گیری طرحواره‌های حوزه‌ی طرد و سبک‌های دلبستگی ناایمن گام بردارند تا از پیامدهای ناشی از ترس از مجرد در بزرگسالی جلوگیری به عمل آید.

مسئولان و متخصصین حوزه سلامت روان در دانشگاه‌ها با برگزاری کارگاه‌های آموزشی در مورد چالش‌های دانشجویان مجرد از جمله شناسایی ترس از مجرد در جمعیت مذکور و ارائه راهکارهای کارآمد در مواجهه با ترس از مجرد می‌توانند اقدامات پیشگیرانه‌ی موثری جهت کاهش میزان ترس از مجرد در جمعیت دانشجویی داشته باشند.

سپاسگزاری

از همه دانشجویان شرکت‌کننده در این پژوهش که ما را در بررسی فرضیه‌ها و اهداف تحقیق یاری نمودند سپاسگزاریم.

منابع

- Abedi, A., Sepahvandi, M. A., Mirdarivand, F. (2020). Loneliness and Early Maladaptive Schemas in Farhangian University Students. *Quartely Journal of Teacher Education*, 3(1), 109-125.
- Ahadi, B. (2009). The relationship between feelings of loneliness and self-esteem with students' attachment styles. *Psychological Studies*, 18(5), 112-95.
- Ahi, QH. (2006). Normization of the short version of the Young Schema Questionnaire. Master's thesis in psychology General. Allameh Tabatabai University.
- Amato P. R., Kane J. B., James S. (2011). Reconsidering the "good divorce". *Family Relations*, 60(5), 511-524.

- Amato P.R., Keith B. (1991). "Parental divorce and the well-being of children: A meta-analysis". *Psychological Bulletin*, 110, 26-46.
- Amato PR. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of marriage and family*. 72(3):650-66.
- Asari, R. (2018). The relationship between early maladaptive schemas and depression with the mediation of procrastination among university students. Master's thesis in clinical psychology, Allameh Tabatabai University, unpublished.
- Bartholomew, K., Horowitz, L.M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model, *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-224.
- Bernardon, S., Babb, K. A., Hakim-Larson, J., and Gragg, M. (2011). Loneliness, attachment, and the perception and use of social support in university students. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 43 (1), 40-51.
- Bernstein, R. Keltner, D. & Laurent, H. (2012). Parental Divorce and Romantic Attachment in Young Adulthood: Important Role of Problematic Beliefs. *Marriage and Family Review*. 48:711-731.
- Borrill, J., Fox, P., Flynn, M., & Roger, D. (2009), Students who selfharm: Coping style, rumination and alexithymia. *Counseling Psychology Quarterly*. 22, 361-372.
- Bretherton I. Bowlby's legacy to developmental psychology. *Child Psychiatry Hum Dev*. 1997 Fall; 28(1).
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58, 644- 663.
- Crowell, J. A., Treboux, D., Gao, Y., Fyffe, C., Pan, H., & Waters, E. (2002). Assessing secure base behavior in adulthood: Development of a measure, links to adult attachment representations and relations to couples' communication and reports of relationships. *Developmental Psychology*, 38(5), 679- 693.
- Erozkan, A. (2011). The attachment styles bases of loneliness and depression. *International Journal of Psychology and Counselling*, 3(9), 186-193.
- Feeney, J. A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of personality and Social Psychology*, 58(2), 281.
- Franklin, C. A., Kercher, G. A. (2012). The intergenerational transmission of intimate partner violence: Differentiating correlates in a random community sample. *Journal of Family Violence*, 27, 187-199.
- Ghadampour, E., Heydaryani, L., Barzegar, B, M., & Nasiri, H, Gh. (2018). Comparison of the attachment to parents, sexual knowledge and attitude and attitude to mate selection in students of divorced and normal families. *Family Psychology*, 5(1), 71-82.
- Ghasemzadeh, S., Samadi K, S., Jafari, F., Mahmoodpour, A. (2017). Prediction of tendency to divorce and feelings of loneliness based on attachment styles according to the mediating role of self-differentiation. *Consulting research*, 68, 128-151.
- Ghorbani, S. (2018). The Relationship of Attachment Styles and Mate Selection Preferences with Fear of Being Single. Master's thesis, Faculty of Educational Science & Psychology, Al-Zahra University.
- Ilhan, T. (2012). Loneliness among university students: Predictive Power of Sex Roles and Attachment Styles on Loneliness. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 2387-2396.
- Johnson, S. M. (2019). Attachment theory in practice: Emotionally focused therapy (EFT) with individuals, couples, and families. The Guilford Press.
- Joo, B. S. (2005). Attachment styles of parenting and non- parenting adolescents. *Journal of Family Issues*, 23, 409-426.
- Kafetsios, K., Sideridis, GD. (2006). Attachment, social support and well-being in young and older adults. *J Health Psychol*. 11(6), 863-875.
- Khojaste Mehr, R., Aman Elahi, A., Zohraei, I. & Rajabi, Gh. (2013). Attachment styles, causal attributions and responsibility attributions as predictors of violence against women. *Family Psychology*, 1(1), 41-52.
- Khojasteh Mehr, R., Mombeini, J., Aslani, KH. (2013). A comparison of attitude toward marriage, attitude toward divorce and peer attachment of male high school students in divorced and intact families. *Journal of school psychology*, 2(3), 57-75.
- Leung, L. (2002). Loneliness, self-disclosure, and ICQ (" I seek you") use. *CyberPsychology &*

- Behavior*, 5(3), 241-251.
- Mikulincer, M., Shaver, P. R. (2005). Attachment theory and emotions in close relationships: Exploring the attachment - related dynamics of emotional reactions to relational events. *Personal Relationships*, 12(2), 149 -168.
- Mikulincer, M., Shaver, P. R. (2007). Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change. New York, NY: Guilford Press.
- Mohammadi, M. (2019). The communication model of early maladaptive Schemes (disconnection and rejection) and marital Conflicts with meditation of love style. M.A Thesis, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Alzahra University.
- Mojallal, M., Hakim J, M., Mousavi, S. V. A., Hosseinkhanzadeh, A. A. & Gholam Ali Lavasani, M. (2015). Early Maladaptive Schemas and Interpersonal.
- Mota, C. P. & Matos, P. M. (2009). Attachment, conflict and self-esteem in adolescents from intact and divorced families. *Psicol. Reflex. Crit*, 22(3), 344-352.
- Pakdaman, Sh. (2006). Investigating the relationship between attachment styles and sociability in teenagers. Ph.D. dissertation in psychology. University of Tehran.
- Palizian, A., Amini J, L., & Mehrabizadeh H, M. (2015). Perfectionism, self-esteem and attachment styles as predictors of feelings of loneliness in female dormitory students of Chamran University. *Women and Family Studies*, 9(34), 27-47.
- Ponce, N. A., Williams, M. K. & Allen, G. J. (2004). Experience of maltreatment as a child and acceptance of violence in adult intimate relationships: mediating effects of distortions in cognitive schemas. *Violence Victims*, 19(1), 97-108.
- Shahamat, F., Sabeti, A., Rezvani, S. (2009). Investigating the relationship between parenting styles and Primary maladjustment schemas. *Educational and psychological studies*, 11(2).
- Schmidt, N. B., Joiner, T. E., Young, J. E., & Telch, M. J. (1995). The schema questionnaire: Investigation of psychometric properties and the hierarchical structure of a measure of maladaptive schemas. *Cognitive therapy and research*, 19, 295-321.
- Shahini, N., Asaish, H., Qobadi, M. & Sadeghi Elahabadi, J. (2011). Investigating the correlation of social support, loneliness and life satisfaction among students of Golestan University of Medical Sciences in 2009. *Researcher Bulletin of Medical Sciences*, 17(6 (90)), 302-306.
- ShamsAldini Lori, L., Towhidi, A., & Askarizadeh, Q. (2016). Causal relationships of attachment styles, feelings of loneliness and self-esteem with readiness for addiction. *Quarterly Journal of Research on Addiction*, 11(42), 161-180.
- Siravand, P. (2018). Comparison of attachment to parents, attitudes toward marriage and divorce in children of families with and without divorce event. (Unpublished MA Thesis). Al-Zahra University, Tehran.
- Spielmann, S. (2013). Settling for Less out of Fear of Being Single. A thesis submitted in conformity with the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. Department of Psychology University of Toronto.
- Spielmann, S. S., Cantarella, I. A. (2020). Fear of being single priming predicts maladaptive relationship pursuits. *Personal Relationships*, (27)4.
- Spielmann, S.S., MacDonald, G., Maxwell, J.A., Joel, S., Peragine, D., Muise, A., Impett, E.A. (2013). Settling for less out of fear of being single. *Journal of personality and social psychology*, 105(6).
- Spielmann, S.S., Maxwell, J.A., MacDonald, G., Peragine, D., Impett, E.A. (2020). The predictive effects of fear of being single on physical attractiveness and less selective partner selection strategies. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(1).
- Stokes, J. P. (1987). The relation of loneliness and self-disclosure. *Self-disclosure: Theory, research, and therapy*, 175-201.
- Tanhaye Reshvanloo, F., Jami, R., Kimiaei, SA. (2020). *Psychometric Characteristics of Fear of Being Single Scale. Rooyesh-e-Ravanshenasi*, 9(6).
- Torres, C. (2002). Early maladaptive schemas and cognitive distortions in psychopathy and narcissism.
- Vakili, P., Nouri Gh. R. & Hosseinpour L, F. (2012). Investigating the relationship between attachment styles and attitudes towards marriage in unmarried students of Tehran University. *Educational Management Research*, 4(3 (15)), 113-125.

- Yahyazadeh, H., Hamed, M (2016). Issues of children of divorce in Iran and related interventions: a meta-analysis of existing articles.
- Young, J. E. (1998). Young Schema Questionnaire--Short Form. *Cognitive Therapy and Research*.